Raadsbesluit

Datum raadsvergadering
13 april 2023

Agendanummer
XXX

Datum
1 maart 2023

Zaaknummer
018444201

Onderwerp
Organisatievorm en aanbesteding Energienet Urk

Aan de leden van de raad,

Voorgesteld besluit

1. Een principebesluit te nemen voor de organisatievorm *joint venture* voor Energienet Urk.
2. Kennis te nemen van bijgesloten memo die deze keuze onderbouwt.
3. In te stemmen met een aanbesteding om een privaat warmtebedrijf te selecteren die het Energienet Urk samen met de gemeente ontwikkelt.

Inleiding

Dit raadsvoorstel volgt op uw besluit van november 2022 om garant te staan voor cofinanciering voor de Regio-Deal-subsidie voor het KoWaNet op Port of Urk.

Het Energienet Urk (voorheen KoWaNet) zorgt ervoor dat de restwarmte van bedrijven op Port of Urk wordt ingezet om woningen van de Zeeheldenwijk te verwarmen. Visverwerkende bedrijven hebben veel warmte over. Deze warmte komt uit de koelinstallaties die zij gebruiken om vis te bewaren. Nu blazen bedrijven deze warmte de buitenlucht in. Wij gaan de warmte gebruiken om woningen duurzaam te verwarmen. Bedrijven hebben juist koude nodig. Koude komt vrij bij het verwarmen van de woningen. Bedrijven kunnen duurzaam koelen met de koude van de woningen.

Hiermee vervullen wij een wens van de Vereniging van Visgroothandelaren Urk (VVU). Haar leden zijn gebaat bij de koude uit het Energienet Urk. De koude gebruiken zij om hun koelmachines efficiënter te laten draaien.

Waarom? Port of Urk en de Zeeheldenwijk krijgen geen aardgasaansluiting. Zonder het Energienet Urk zouden bedrijven en bewoners hun ruimte elektrisch moeten verwarmen. Dat kost veel elektriciteit. Het Energienet Urk zorgt ervoor dat veel efficiënter verwarmd en gekoeld kan worden en verlaagt daardoor het elektriciteitsverbruik. Dit is een groot voordeel omdat het elektriciteitsnet van Urk overbelast is. Ook helpt het Energienet Urk ons om aardgasvrij te worden, zodat we vanuit goed rentmeesterschap Urk goed doorgeven aan volgende generaties.

Het Energienet Urk is verankerd in beleid zoals de Transitievisie Warmte en de duurzaamheidsvisie gemeente Urk. Ook het coalitieakkoord Koersvast en Eensgezind 2022- 2026 geeft aan dat het college inzet op goede energievoorzieningen die breder zijn dan zon en wind.

Het Energienet Urk volgt het concept “Nieuw voor nieuw”: bedrijven op het nieuwe bedrijventerrein leveren warmte aan woningen in de nieuwe Zeeheldenwijk. Wij kiezen hiervoor omdat:

- **Goedkoper.** Op Port of Urk komen nieuwe bedrijfsgebouwen. Bij de bouw kan meteen de goede verwarmings- en koelinstallaties worden neergezet die aansluiten op het Energienet Urk. Dit is goedkoper dan het aanpassen van bestaande gebouwen, zoals die staan op Zwolsche Hoek. Het leggen van de ondergrondse buizen is ook goedkoper op Port of Urk. Daar kunnen buizen meteen tijdens het bouwrijp maken worden meegelegd. Dit is stukken goedkoper dan het leggen van buizen op Zwolsche Hoek, waar stoepen en straten moeten worden opengebroken en hersteld. Nieuw voor nieuw is eenvoudiger te organiseren.

- **Duurzaam Port of Urk.** De visie van de gemeente is om van Port of Urk een duurzaam bedrijventerrein te maken. Met het Energienet Urk geven wij inhoud aan die visie. Het zou vreemd zijn als wij het Energienet niet op Port of Urk aanleggen maar wel op Zwolsche Hoek.

- **Balans.** Een warmtenet zoals Energienet Urk werkt alleen als er balans is tussen de vraag en aanbod van warmte en koude. Bij Port of Urk (fase 1) en de Zeeheldenwijk bestaat die balans, tijdens de bouw en daarna.

- **Subsidie.** Als wij het Energienet Urk aanleggen op Zwolsche Hoek dan lopen wij 2,5 miljoen euro Regio-Deal-subsidie mis. Deze provinciale subsidie is bestemd voor het bedrijventerrein Port of Urk en niet voor Zwolsche Hoek.

In later stadium kan het Energienet Urk worden uitgebreid naar het bestaand bedrijventerrein en bestaande woningen op Urk.

Het Energienet Urk vraagt om een professionele organisatie die betrouwbaar warmte en koude levert aan bedrijven en inwoners. De vorm van de organisatie moet ons helpen om de volgende doelen te realiseren:

- Inwoners en bedrijven herkennen zichzelf in de organisatie: ‘Van en voor Urk’.
- De gemeente houdt invloed op de duurzaamheid van het net en de tarieven.
- Technische, organisatorische en financiële risico’s zijn beheersbaar.
- De gemeente kan het Energienet in de toekomst uitbreiden.
- De organisatievorm sluit aan bij de nieuwe Wet collectieve warmtevoorziening.

Het voorliggende besluit dient om te komen tot een organisatievorm die past bij het Energienet Urk, zodat vervolgstappen kunnen worden gezet. Een belangrijke vervolgstap is een openbare aanbesteding om een private marktpartij te selecteren die het Energienet Urk samen met de gemeente ontwikkelt.

Argumenten

1. De vorm *joint venture* past het beste bij onze doelen, beter dan de alternatieven die wij hebben verkend. De alternatieven waren het inbesteding aan HVC en het opzetten van een 100% gemeentelijk warmtebedrijf. De vorm *joint venture* geeft de gemeente toegang tot de technische, organisatorische en financiële kennis, ervaring en schaal van een bestaand warmtebedrijf. De gemeente deelt de financiële en technische risico's met een expert en de gemeente heeft de gewenste invloed op de uitvoering.

2. Bijgesloten memo onderbouwt het advies over de *joint venture* en gaat in op de voorgestelde aanbesteding.

3. Wij stellen een openbare aanbesteding voor om een privaat warmtebedrijf te selecteren dat met de gemeente de *joint venture* opricht. Wij gebruiken waarschijnlijk elementen van de bouwteam-methodiek. Dit houdt in dat wij niet vooraf alle details vastleggen zoals in een conventionele aanbesteding. In plaats daarvan selecteren wij een warmtebedrijf op basis van algemene kenmerken. Dit zijn kenmerken zoals visie, technische vaardigheden, financiële draagkracht, het bezitten van een leveringsvergunning warmte en het rendement dat het bedrijf beoogt. De marktconsultatie leerde ons dat deze aanbestedingsvorm de voorkeur heeft van warmtebedrijven.

   Wij hebben verkend of een aanbesteding überhaupt noodzakelijk is. De vorige aanbesteding voor een concessie om warmte te leveren aan de Zeeheldenwijk, leidde niet tot een aanbieding uit de markt. In zo'n situatie kan men spreken van 'marktfalen'. Bij marktfalen is een nieuwe aanbesteding niet nodig omdat de gemeente kan beargumenteren dat een uitvraag opnieuw geen aanbieding oplevert.

   Die redenatie gaat echter niet op. Deze situatie verschilt van de vorige aanbesteding. Het is een ander gebied (Port of Urk in plaats van Zwolsche Hoek) en een andere opdracht. Daarom is de gemeente aanbestedingplichtig.

Financiële argumenten

Het Energienet Urk vergt een totale investering van circa 30 miljoen euro (prijspeil medio 2022). De concept-businesscase toont een projectrendement (of Internal Rate of Return, IRR) van 3%. Wij vragen op dit moment nog geen besluit over de inbreng van kapitaal en de financiering. Bijgesloten memo geeft wel een doorkijk naar de financiële gevolgen voor de gemeente. Zo voorzien wij dat de gemeente circa 5 miljoen euro aandelenkapitaal inbrengt.

Kanttekeningen

Wij plaatsen twee kanttekeningen bij de voorgestelde organisatievorm en aanbesteding:

1. Koudwatervrees bij de marktpartijen

Marktpartijen hebben nog weinig ervaring met de organisatievorm die wij voorstellen. Het zal belangrijk zijn om een governance uit te werken waar een bedrijf zich comfortabel bij voelt.

Wij beogen een *joint venture* met een privaat warmtebedrijf waarin de gemeente een meerderheidsbelang heeft van 50% + 1 aandeel. Dit sluit aan bij de nieuwe Wet collectieve warmtevoorziening die voorschrijft dat de infrastructuur van warmtenetten in publiek eigendom moet komen. Warmtebedrijven zoals Vattenfall en Eneco hebben dit idee stellig afgewezen in de media. Zij zijn bang om buiten spel te worden gezet omdat zij zeggenschap over hun netten verliezen, terwijl zij wel financieel en operationeel verantwoordelijk zijn.

De warmtebedrijven die wij spraken tijdens de marktdialoog staan echter wel open voor de *joint-venture*-variant. Zij realiseren zich dat publiek eigendom in de toekomst onvermijdelijk wordt. Zij zijn bereid om te zoeken naar een vorm om zeggenschap te delen met de gemeente.

2. *No-regret*-maatregelen

De realisatie van het Energienet Urk heeft een krappe planning. Rond april 2024 moeten wij de eerste bedrijven en woningen aansluiten. Pas in december 2023 hebben wij een warmtebedrijf geselecteerd die het net gaat exploiteren. Als het warmtebedrijf op dat moment begint met ontwerpen, is het niet op tijd om de eerste bedrijven en woningen van warmte en koude te voorzien.

Daarom moeten wij parallel aan het aanbestedingsproces gedeeltelijk beginnen met de realisatie. Te denken valt aan het leggen van warmtebuizen en het selecteren van de plek voor de warmte- en koudeopslag. Het risico is dat wij ontwerpbeslissingen nemen waar het warmtebedrijf het niet mee eens is. Warmtebedrijven hebben voorkeuren op basis van hun ervaringen. Het liefst gebruiken ze techniek die ze kennen. In het ergste geval moeten wij maatregelen terugdraaien. Dat kost geld. Of het warmtebedrijf moet techniek adopteren die zij niet kent. Ook dat kan nadelen hebben.

Wij beheersen dit risico door alleen *no-regret*-maatregelen te nemen. Dit zijn maatregelen waarvan wij later hoogstwaarschijnlijk geen spijt krijgen.

Vervolg

In mei 2023 leggen wij de raad een warmteplan en bodemenergieplan voor ter vaststelling. In december 2023 volgt een raadvoorstel over de voorgenomen gunning aan een privaat warmtebedrijf om de *joint venture* mee op te richten.

Bijlage

Memo organisatievorm Energienet Urk